

REDACȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
an ... 20 cor.
an ... 10 cor.
an ... 5 cor.
an ... 2 cor.
de Duminică pe an 4 cor.
România și străinătate pe an
40 franci.
scripse nu se însoțesc.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:
de un gh. garson: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.
Atât abonamentele, cât și inserți-
unile sunt a se plăti înainte în Arad.
Telefon pentru oră și combinații
Scrisori neracordate nu se primesc

CARTEL NAȚIONALIST ÎN PARLAMENTUL UNGAR.

Crisa, prin care trece Ungaria și în-
mărilor, care o însoțesc, oferă tuturor cea
bună ocazie a se orienta în mod te-
nic și a se convinge despre scopul prin-
cipal al politicii maghiare. Pentru mulți,
până acum nu mai era nici o îndoială,
maghiarii tind a se urca pe scara com-
isului dela 1867 la o pozițiune domi-
nă în monarhia habsburgică, că ei aspiră
veni singuri stăpâni și a ocărui dela
apesta nu numai partea de dincoace de
la a imperiului, ci și întreaga politică din
a monarhiei. Cei-ce nu se îndoiau
până acum de aceste scopuri, credeau
că Maghiarii vor întâmpina în drumul
stălea pedecă interne și externe, încât
fi siliți să se oprească și să părăsească
de idei îndrăznețe. Crisa de față ne
dăse-că, Maghiarii, ca toți șovinistii, nu
ocoteală de pedecă interne sau externe;
nu sunt accesibili nici pentru cele mai
argumente, îndată ce aceste nu se po-
sc cu scopurile lor; ei nu sunt simțitori
pentru ranele, cauzate țării lor proprii
politica lor; ei nu văd nimic, nu vor
de nimic decât de un singur lucru:
sarea unui stat național cu toate atribu-
suveranității. Cei mai distinși economiști
desc cu date certe și cu cifre că des-
ea economică de Austria ar produce
un desastru. Politicianii maghiari nu
răsturna aceste dovezi, dar' răspund că
il va suporta și îl va învinge. Toți
șaliți se unesc în judecata, că despicarea
a armatei ar însemna o slăbire, o că-
a imperiului. Șovinistii speră din contră
armata națională va spori în mod însem-
puterea de apărare și nu se îngrijesc
de puțin nici de recerînțele mari bă-
reclamate de o asemenea armată. Astăzi
și alta, și desfacerea economică de
a și armata națională ar fi fapte îm-
nile, dacă Coroana n'ar fi luat pozițiune
lor. Maghiarii se văd acum opriți
loc în realizarea aspirațiunilor lor, însă
se folosesc de toate mijloacele de presiune
a determina pe bătrânul Monarch la
concesiuni.

Statul ungar suveran însemnează pentru
Românii precum și pentru celelalte na-
ționalități nemaghiare, nu numai o *forsare a*
ghiarisărei ci și o *înrădățire considera-*
a condițiunilor de trai. Cultura națio-
va fi sugrumată în noul stat și mai
raporturile comerciale vor fi mai rele
ariniile mai mari. Căci nu mai poate fi
o îndoială că armata națională maghiară
mpune statului cheltuieli mari, care n'au
nde eși decât din punga cetățenilor.
trul economic care se prevede cu cer-
ne în urma desfacerei de Austria, are

să lovească în prima linie pe ag-ricultor, care
va fi silit să-și vândă produsele mai puțin.
Matlekovich calculează în o b-rosură, ce a
apărut zilele aceste, paguba a-nuală, ce ar
resulta pentru Ungaria din red-ucerea prețu-
rilor, la 250 milioane coroane.

Este cu puțință ca Românii și celelalte
popoare nemaghiare să stee în fața acestor
calamități mari și iminente cu mâinile în sân?
Nu, este datorința fie-căruia în parte și a
tuturor împreună ca să caute a apăra țara
și pe sine de aceste rele?

Nu știm dacă printre Români se mai
găsesc și astăzi încă «pasiviști» convinși.
adecă oamenii, care așteaptă o schimbare a
situațiunei dela așa zisa «resistență pasivă».
Dacă totuși s'ar mai găsi de acestia numă-
rul lor nu poate să fie decât mic și speran-
țele lor și mai reduse ca până aci. Politica
pasivității a avut un înțeles în anumite îm-
prejurări, care au încetat de mult a mai
exista, și poate nici atunci n'au fost cea
mai bună politică din care se puteau face.
Practicată și astăzi, ea ar promova direct
politica kossuthistă.

Nici oportuniștii n'au putut să sporească
printre Români în timpul din urmă și kos-
suthismul va fi oprit și debilele speranțe
ale acestor blânzi politicieni, câți ar fi astăzi
în ființă. Când vorbim de oportuniști, ne
gândim mai ales la cei vre-o câți-va depu-
tați români, care fac parte din suita conte-
lul Tisza. N'am voi să supărăm pe acești
domni cu întrebări politice ce le-am adresa,
știindu-i și așa destul de tăcuți. Dar ne în-
trebăm pe noi: ce misiune d. e. ar mai
putea avea școalele românești din Năsăud
și Beiuș sau vre-o altă instituție culturală
românească, pe care vre unul din oportu-
niștii noștri își atribuie meritul a o fi scutit
de furia vre unui ministru «șovinist, atunci
când poporul român din Ungaria nu se va
mai putea manifesta? Sau este exclusă pu-
tința ca aceste vremuri să sosească? Școala
maghiară, armata maghiară și administrația
maghiară, mai lasă ele loc pentru existența
unui popor românesc între hotarele regatu-
lui ungar suveran?

Noi credem că cel mai suprem interes
al Românilor este astăzi de a împedea rea-
lisarea aspirațiunilor kossuthiste. Asupra ace-
stui scop trebuiesc prin urmare concentrate
toate forțele naționale. Pasivitatea și oportu-
nismul nu numai că nu ating acest scop,
ci îl zădărnicesc chiar. Crisa de față va în-
tări pe Români în convingerea, că numai
parlamentul este terenul de luptă, unde s'ar
putea dobândi oare-care succese politice.
Maghiarii pentru a dobândi succesul politic
dorit de dânsii nu s'au pus nici în grevă
și n'au ales nici oportuniști, ci au trimis în
parlament un număr considerabil de depu-
tați naționali kossuthiști. Acest număr însă
n'a fost suficient pentru a da soluțiunea.
Pentru a-și asigura în toate împrejurările

succesul, partidul kossuthist s'a aliat cu alte
partide, deși aceste sunt constituite pe prin-
cipii politice, care diferă în fond de ale kos-
suthiștilor. Este evident că în momentul când
nouă Românilor ne-ar succede, prin puterea
noastră proprie și prin alianță a forma o
majoritate în parlament, ne-am fi atins sco-
pul politic. Cu legile de față și în împregiu-
rările actuale nu putem spera astăzi la un
asemeni rezultat, ceea-ce însă nu ne poate
determina a renunța la ori-ce luptă parla-
mentară. Căci este știut și criza de față
ne-au dovedit cu prisos, că în parlamente
și minoritățile pot provoca voturi hotărâtoare.
Ne atingem deci și atunci scopul politic,
când ne va succede a forma în parlament
o minoritate. Alegerile din urmă ne-au do-
vedit că în pripă și fără pregătire necesară
au intrat 15 Români în parlament. În un
articol precedent (Nr. 51 dela 16 29 Martie)
ne-am încercat a dovedi prin date certe că
mai putem conta la alte 29 mandate. Va
să zică am avea o minoritate română cu 34
voturi. Tot acolo am arătat că Slovaci pot
obține cu ușurință 35 mandate și că Sașii
dispun de 14 mandate. Unind toate aceste
voturi, minoritatea ar număra 93 voturi și
ar reprezenta a patra parte din numărul
tuturor deputaților. Am indicat și la Croați,
care dispun de 40 voturi, cu care minoritatea
ar putea fi sporită la 143 voturi sau aproape
la o treime a parlamentului.

Sașii și Croații posed deja numărul man-
datelor. La Români și Slovaci nu se prevăd
greutăți, care i-ar împedea să-și completeze
numărul lor minimal calculat. Oarecare îngri-
jorări și îndoieli serioase pot să fie numai
în ceea-ce privește unirea tuturor acestor
mandate. Încercările timide care s'au făcut
de vre-o 13 ani încoace pentru încheierea
unei alianțe între naționalități nu pot să în-
lăture aceste îngrijorări și îndoieli. Pentru
scopul ce ne am propus de astădată însă, nu
este indispensabilă o alianță politică așa
precum a fost ea concepută în cercurile
nostre conducătoare. Nu se cere existența
unui program politic comun, a cărui alcă-
tuire totdeauna va întâmpina greutăți, nici
existența unei organizațiuni comune de par-
tid, care totdeauna va funcționa greoiu și
tardiv. Din contră credem că ar promova
foarte mult scopul, când fiecare popor își
va păstra programul și organizațiunea sa
proprie. Chiar și în parlament să se păstreze
aceste particularități prin constituirea de clu-
buri și partide deosebite. Unirea să se caute
numai în anumite împrejurări și la anumite
ocazii, și va afla expresiunea prin un comi-
tet compus din delegații diferitelor cluburi.
În acest mod — practicat de partidele ger-
mane din Austria și acum și de unele par-
tide maghiare — formarea unui partid opo-
ziționist din toți reprezentanții alegătorilor
nemaghiari, nu poate să nu reușească. Căci
interesul fiecărui partid nationalist împinge

dela sine și în mod firesc spre un cartel cu celelalte partide naționaliste pentru apărarea intereselor comune tuturor, întocmai așa precum în timpul de față partidele maghiare opoziționiste au fost împinse la cartel pentru a forma majoritatea parlamentului.

Efectul politic ce va produce acest cartel asupra situației interne și externe are să se resimtă în mod hotărâtor. Popoarele nemaghiare, toate la un loc și fiecare pentru sine — poporul român îndeosebi — au să devină un factor, cu care politica statului va fi silită să conteze în toate împrejurările și în toate timpurile. N'avem decât să anticipăm și să ne închipuim că în parlamentul ungar ar exista astăzi deja acest cartel de 140 deputați naționaliști, ar fi cu puțină ca să se petreacă la Budapesta aceea-ce se petrece? Căzina actuală n'are să se rezolveze nici ușor, nici curind, și după toate probabilitățile avem să ne mai găsim și în viitor în situațiuni ca cea de față.

Pentru ca să se creeze condițiunile sine qua non ale cartelului, fiecare popor este dator a se îngriji de pe acum pentru asigurarea mandatelor de deputați și a prepara alegerile viitoare. În acest caz succesul și victoria nu poate să lipsească.

Mandatul dela Ocna. Mercuri s'a desbătut înăinea secției I. a Curiei, prezidiată de Vavrik petiția dată de 15 alegători (români) din Ocna împotriva alegerii lui Markbreit, ovreiu milionar din Szolnok.

Petiția a fost susținută de Dr. Cornel Iancu, avocat în Arad ear apărător al alegerii a fost Dr. Tetétleni Armin, avocat în Budapesta. Ședința a început la orele 10. Întâiu s'a dat cuvântul lui Dr. Tetétleni, care a ridicat excepții de formă, pretextând, că actele anexate la dosar de petiționari nu ar fi făcute după formele prescrise de lege. Astfel că ar fi abateri în copia (legalizată) a listei alegătorilor, că ar fi în oraș mai mulți, cari poartă același nume și nu e arătată evidența celor cari au subscris petiția dar mai presus de toate că în legalizarea sa (a listei) notarul public, desigur din greșală de

peana, indică lista alegătorilor din 1904, în loc de 1905 etc.

Dr. C. Iancu a răspuns, clar, precis și argumentat la fie-care motiv invocat de apărător. Tinerul nostru avocat și apărător s'a dovedit un perfect dialectician chiar când e vorba de a răspunde la motive și pretexte, pe cari numai în decursul desbaterii li-a putut cunoaște. Arată și prin asta că este în posesia tuturor cunoștințelor necesare pentru a ști exhauria astfel de chestii, în cari puținți advocați pot avea praxă.

D-sa a terminat cerând Curiei să respingă — chiar fără a mai ordona cercetare — pretextele, de formă invocate de apărătorul alegerii.

Senatul se retrage să delibereze și după o sfătuire de aproape o oră se reîntoarce și pronunță următorul decis :

Aplicând §-ul 65 al judicaturei Curiale (motive de formă) respinge petiția. Apărătorului Tetétleni i-se dă 1000 cor. ear lui Dr. Iancu 1200. În motivare se arată, că greșeala de formă a fost făcută prin *notarul public*, care în loc de 1905, a scris 1904 pe lista alegătorilor alăturată la acte.

Raport din Dietă.

— Corespondență particulară. —

Budapesta, 13 April 1905.

Opoziția pare și ea obosită. La ședința de ieri, cu toate că se știa despre motivarea propunerii de a se exprima *reprobare la adresa lui Tisza și Perczel* pentru cele săvârșite în ziua de 18 Noemvre, propunere făcută de Eötvös Károly, unul dintre corifeii opozanți și orator de forță, opoziția nu s'a prezentat ca până acum. Chiar motivarea de ieri a propunerii, Eötvös a depus-o în scris și a citit-o secretarul Hammersberg. E obosit deci și așa zisul «neobositul» Eötvös. Cât despre liberali, aceștia abea mai dau pe la Dietă ear ieri, când s'a citit motivarea propunerii lui Eötvös, și câți liberali au fost în sala de ședință, s'au dus afară. Nu rămăsese de cât Tisza, care conversa vesel cu baronul Vojnits, spre indignarea kossuthiștilor, cari l'au și apostrofat zdrăvăn, strigându-i să-l fie rușine, să se pocăiască, —

ear nu să ridă. Ei ar voi să-l vadă de supărare; mai zilele trecute ziarele suthiste i-au și scos vestea că e obosit, în cât se va duce în străinătate trimisă nu mai departe decât în — Tisza însă, așa se vede, nici nu se gândește să înștiințeze — oboseală, ci și ieri a plicat lui Olay, care-l apostrofase, zicând: «Știi că odată ți-am călcat pe nas!» alusie la duelul (nainte cu 9 ani) în Tisza îi tăiasse nasul lui Olay, acest rupător pe cât de stăruitor, pe atât de tipatic.

Nici azi nu se arată interes mare pentru ședință. Sunt 10 ore și nici logele și galeriile pentru public nu s'au plut. Se vede că a obosit și publicul azi ședința promite a fi interesantă, fiind ordinea zilei *desvoltarea orală asupra punerii lui Eötvös*.

Pentru noi, Români, interes mare prezintă poate *ședințele comisiilor de ficare*.

Pe azi după amiază e pusă ad ordinea zilei, în comisia III, desbatere pra protestului înaintat contra alegerii Dr. T. Mihali, președintele clubului mental al naționalităților. Mâne se votează, în comisia V, unde presidează Ba protestul dat contra alegerii lui Dr. Ear azi s'a afișat că la 10 Mai în urma cu desbaterea asupra protestului înaintat contra alegerii lui V. Dămian.

După cum se vede, patrioții din deal au fost activi de tot: afară de mandatul lui Dr. Comșa, pe celelalte date române le-au protestat pe toate par'că s'au vorbit: tot învoacă acele motive ori mai bine — pretexte. Spun că mână au agitat contra Ungurilor și a lui ungar, că preoții au terorizat poporul. Numai atâta nu afirmă, că s'a făcut revoluție. Patrioții din Brad au scris de că s'a făcut — *conspirație*: atât de însă, încât autoritățile nu i-au putut urmări nici dovedi ceva concret. De un altuncl patrioții că s'a făcut — *conspirație* e o taină și mai mare...

URĂ ȘI DRAGOSTE.

TEATRU POPORAL ÎN 3 ACTE.

DE

TR. I. MAGIER.

(Urmare).

Olodar: Eu te voi mângâia Linuță, numai o dragă privire din ochi să-mi arăți și cu un zimbet frumuseț de pe buze se mă cînestești, căci eu ard de dragul tău mândru boboc de primăvară. (Îi desmeardă obrazul cu mâna).

Lina: (rezolută.) Mergi cu D-zeu, și-mi deschide calea!

Olodar: Dragă Linuță, nu fi așa tirană!... Nu mă chinui cu atâta neîndurare!... O sărutare barem, o singură sărutare, că mă topesc de dragoste și mor în păcatul său!... (O prinde).

Lina: Fug!... că strig!...

Olodar: Lină!... dragă Lină!... (o sărută. În dreapta apare Sandu și Pralea).

Scena 2.

Cet de sus, Sandu, Pralea.

Sandu: Petrecere bună, copii!...

Pralea: (în parte) Io-a-hoa... Io-a-hoa!...

Lina: (scăpând florile, se desface și fuge plângând). Cum poate D-zeu cruța și așa oameni în lume?!... (Iese repede în stânga).

Olodar: O jucărie domnule primar! știi D-ta, acum sunt așa fetele, așteaptă să le astupă gurița, cu câte o sărutare!... (Pralea înapoi pe neobservate scoate de sub buhai un oluț și bea din când în când, clatinând din cap și dând semne și expresiuni de mirare în decursul întregii scene).

Sandu: Da, că știu eu bine, că așa sunt în ziua de astăzi o samă de fete!... O săracu Iorgu, pe cine și-o pus și el ochii!... Pentru fluturile ăsta, a făcut el vreavă și mi-o parăsit casa?!... O, săracă lume, cum s'a întors cu susu în jos!...

Olodar: Și-o veni și el în fire. Eu singur vreau să-l deschid ochii, că tocmai caut să-l întâlnesc astăzi!...

Sandu: Bine-i face, să-l scoți gârgăunul din cap, că ți-oi mulțami!... Acum să ne ținem de cale. Merg cu pârgarul, să prețuim o pagubă ce s'au făcut în țarină.

Olodar: (dând mâna). Se auzim de bine! (ies).

Scena 3.

Lina, mai târziu Iorgu.

Lina: (plângând). O sărmana de mine!... Oare ce rău am făcut în lumea asta, de tot potca și năcazul mi-se leagă de cap?!... Oare să nu pedepsească D-zeu pe cei-ce umblă să facă tot rău în lume?!... (culege florile împrăștiat). De zăbunită și turburată, ce am fost, am scăpat și florile aici!... O, sfântă maică Precistă nu mă lăsa!... O, cum îmi arde fața de rușine și năcazu, ce mi-o făcut nelegiuitul acela!... Cu ce obraz se mai ies în lume!... Ce-o zice satu... ce-o zice Iorgu... ce-o gândi primaru?!... Pământule, de ce nu te desfaci, să mă înghiți din lumea asta rea?!... Moarte de ce nu vii, să mă seceri de aici, să merg la tata să mă plâng de răutatea oamenilor!... O, Doamne sfinte, până când poți suferi atâtea răutăți și nelegiuiri!... A mea parte de bine vād, c'a murit, bagseama

asa mi-a fost ursit, să plâng în lume!... încet).

Iorgu: (întrând din dreapta): Lină tu bine că te întâlnești!... Lină, ce i cu tine plângi?

Lina: (tot plângând cu capul pe D-zeu mă vede!...

Iorgu: Lină dragă ce ai pățit? Spune adevărat, nu tăinui nimic, că vreau să te ajut.

Lina: Iorgule, iorgule, amar de mea, că amar mă bate. Lasă-mă Iorgule și-ți caută norocu cu fete de sama ta. O osândită, care-i făcută numai se plânge în lume!

Iorgu: Lină, auzi tu, nu mă chină, spune mai iute ce e cu tine? Știi că ard foc mare, și de se mai îngâmăde ori ard eu, ori aprind lumea!...

Lina: Iorgule, astămpără-te. Cu tine mai trudi, ca și când nu m'ai fi cunoscut odată.

Iorgu: Ce vorbești tu Lină?! Adică vrei să te iapezi de mine acum când rupt și de părinți pentru dragoste? Nu va fi, până va sta capu asta în sus, n'o cădea și ăsta și acela! (arătând spre capuri).

Lina: Iorgule, lumea e băgat vrajă noi.

Iorgu: Ce vrajă Lină?!... Cine să-mi scoată ceva nume?!... Spune!...

Lina: Nu ție, ci mie. Astăzi sunt din gură în gură pe ulițele satului.

Iorgu: (surprins). Ești purtată în? Nu înțeleg... cum așa?!...

da Allu de altfel că e vorba ca protestele
rele contra alegerii lui Dr. T. Mihali și
a Milan să fie înapoiate, pentru —
atacare. Se mai trăgănează astfel lucrurile.
— Afel de tactică pentru a ține sabia lui
gâcle asupra capului luptătorilor naționali.

La orele 10^{1/2} încep să sune aparatele elec-
Opoziția și ocupă locul. Kossuthiștii sunt
disidenți 2—3, liberali vre-o 15. Naționa-
liștii din fiecare neam câte unul!
Presidiază *Rakovszky*.

După rezolvarea afacerilor presidiale, *Holló*,
numele comisiei X de verificare, raportează
propune spre verificare definitivă trei man-
dati: *Günther* raportează în numele comisiei V
de verificare, propunând spre verificare doi de-
putați; *Szederkényi* raportează în numele comi-
siei X, propunând verificarea a 2 deputați, în-
calț și *Rakovszky*.

Contele *Battyányi* raportează în numele
comisiei de adresă.

Miscare mare în sală.
Raportorul citește proiectul de adresă către
statul său.

Într'insul se cere largirea dreptului electoral
sufragiu universal, vot pentru toți), conce-
dit în armată și un guvern care să aibă în-
crederea — națiunilor...

Kossuthiștii aplaudă des. Îndeosebi pasa-
jele privitoare la maghiarizarea armatei.

În mijlocul unei tăceri generale vorbește
venerabilul *Károly*. Își motivează pe larg de ce a
făcut propunerea, în scris (desvoltată de altfel
în scris) pentru a se reproba cele săvârșite la
Noembele de Perczel și Tisza (când s'a votat
în ridicare și surprindere scoaterea din vi-
tă a regulamentului Dietei).

Eötvös a arătat că atât din punct de ve-
de moral cât și politic e trebuincios ca Dieta
să-și spanie judecata asupra faptelor rele
Dietei trecute.

A făcut mare senzație acea parte a vorbirii
sale, în care a arătat că de când a demisionat,
s-a ridicat dela 8000 coroane la 15.000 cor.
penziea lui Perczel. Mai multe minute opoziția
strigă cele mai urite cuvinte către Tisza și
lauda lui, numindu-l "ticăloș", "hoț" ș. a.

A vorbit apoi Tisza, care a spus că cu drept
avânt s'a ridicat penzia lui Perczel, de oare-ce
a fugit țara cu credință.

A izbucnit atunci o furtună grozavă.

Mezőfi Vilmos a strigat: Da, a împușcat
socialiștii! Rușine că se dă atâta penzie unui
trebnic, pe când poporul fuge de sărăcie în
America.

Se produce un scandal încât presidentul
trebuie să suspende ședința.

Lina (plângând): O, Dumnezeu să pedep-
ască pe cei ce umblă după potcă și rușine!

Iorgu: Lină, cine ți-o făcut ție potcă?

Lina: Olodar feciorul notarului m'a fă-
cut astăzi de rușine și de baijocură.

Iorgu: (mirat): Olodar?... Cum Lină!...

Lina: Tocmai veneam din luncă, unde
am fost să culeg florile acestea, ca să pun mâne
o cunună pe crucea tatălui meu, și aici în tre-
cere mi-a ieșit în cale nelegiuitul acela. A în-
ceput, a-mi lăuda frumsețea și a se lingusi cu
vorbe de dragoste. Apoi a cerut să-i dau și lui
o floare din aceste ce am cules. Eu i-am spus
să și caute calea, și am vrut să mă duc, dară
omul fără inimă, m'a prins cu sîla și m'a
sărutat...

Iorgu (furios): Așa?... Așa?...

Lina: Și ca osândă și rușinea să-mi fie și
mai mare, tocmai atunci au trecut pe aici tatăl-
tău și pângariul Pralea și au rîs pe soco-
leala mea... O, că nu m'o putut mistui pân-
tăntul în clipita aceea!... Nicî nu mai știu, ce
am făcut... ci am fugit ca val de mine. Am
scăpat și florile și numai într'un tîrziu mi-am
adus aminte de ele. Eacă acum mă întorsesem
după ele să le duc... Apoi vezi dară, că am
de ce plînge!...

Iorgu: (fixînd-o) Adevărat e, ce-mi spui?

Lina: (plângând): Iorgule, nu-mi crezi?...

Iorgu: Să nu fie înșelăciune în vorbele
ale?...

Lina: Dacă-mi vorbești așa, și Dumnezeu
m'a părăsit!...

Redeschizându-se ședința, Tisza vorbește
eară Spune că abea așteaptă să fie numit alt
guvern, să poată părăsi locul ce ocupă. Cât de-
spre faptele sale, ia toată răspunderea.

Dieta a hotărît ca mâine să se urmeze cu
discuția asupra propunerii lui Eötvös.

Stoessel osândit la moarte.

— Războiul ruso-japonez. —

Ochiul lumii întregi sunt îndreptați spre
apele chineze. Pe când pe câmpul de război
din Mandjuria liniștea e turburată numai de
mici hărțuiri de ariergardă, și avantgardă,
întocmai ca înainte de luarea Port-Arthuru-
lui, pe apele chineze corăbiile ruse și japo-
neze pregătesc o încăierare, care va rămă-
nea poate totdeauna însemnată în istoria
luptelor pe mare.

Pe când o depeșă din Petersburg aduce
necrezuta știre, că comisia încredințată cu
ancheta capitulării Port-Arthurului a osân-
dit pe viteazul Stoessel la spânzurătoare.
Rosdestvenski se silește să bată pe Togo și
lumea întreagă petrece cu nervos interes
sfîrșitul uriașei lîrte, care e numai pe în-
cepute. Lupta, dela care va atîrna poate
sfîrșitul războiului, trebuie așteptată în fie-
care ceas. Asta e și părerea Englezilor, de
oare-ce escadra din apele Chinei a primit
porunca să părăsiască Hongcongul și să pri-
veghieze mișcările flotelor dușmane.

Flota rusească o alcătuiesc 49 vase și
adeacă sub Rosdestvensky plecase din Libau:

* Șapte vase mari de război: „Borodino”
„Imperator”, „Alexander III.”, „Orel”, „Knyaz”.
„Suvarov” (fiecare din aceste vase avînd o ca-
pacitate de 13.730 tone, câte cu 66 tunuri și
câte cu 787 oameni); „Sissoi Velikij” (10.560
tone, cu 38 tunuri și 586 oameni); „Navarin”
(10.370 tone, cu 42 tunuri și 621 oameni); „Os-
labai” (12.880 tone, cu 63 tunuri și 769 oameni).

Patru crucișătoare de prima clasă: „Dini-
tri Donskoi” (6200 tone, cu 34 tunuri și 495
oameni), „Nakimov” (7800 tone, cu 34 tunuri
și 572 oameni), „Svetlana” (3800 tone, cu 30
tunuri și 402 oameni), „Aurora” (6800 tone, cu
40 tunuri și 570 oameni).

Cinci crucișătoare de clasa a doua: „Al-
mas” (3220 tone cu 8 tunuri și 336 oameni)
„Semciug” (3050 tone cu 8 tunuri și 384 oa-
meni). „Don”. „Ural” și „Kuban” (de câte 3500
tone).

Patru vase de transport și unsprezece tor-
piloare.

La aceste se mai adaugă flota lui Dobrot-
woski, care a plecat din Licaul la 16 Nov. și la
începutul lui Februarie s'a unit cu flota primă
Baltică. În flota aceasta se află: Două crucișă-
toare blindate: „Oleg” (6780 tone, cu 34 tunuri
și 573 oameni), „Kumond” (3050 tone, cu 14
tunuri și 334 oameni). Un crucișător nechiurasat
„Terek”, apoi 8 torpiloare și 3 vase de transport.

La olaltă flota de sub comanda amiralului
Rosdestvensky se compune din 49 vase de răs-
boiu cu 900 tunuri și aproape 15.000 oameni.

Nu ne tîrguim!

Se repetă istoria. Pe cum au mînjit lupta
noastră istorică din 1848, când jertfit-am peste
40.000 de vieți, floarea neamului nostru, pentru
a ne apăra viața națională, cu defaimarea că am
luptat ca simbriașii Vienei, așa și azi ne vorbesc, că
ne-am îmbia iar Vienei, în soldul ei. Rup fraze,
șire din articolele ce scriem, și le reproduc în
foile lor, ca să dovedească aceasta împotriva-ne.

N'au avut dreptate atunci, n'au nici acum.

Acestea pot fi bune de apucături, ca să ne
trimită procurorii pe cap, să înfunde temnițele cu
noi, iubiții nostri confrăți cari pretind să mergem
alături cu ei... zăvorsească-le însă toate pe noi,
ele vor rămănea tot apucături, cu cari, durere,
ne mai întâlnim din parte-le în istorie, dac-o
frunzărăm.

Domnul Jancsó Benedek, un redactor ma-
ghiari, care pe speșele guvernului unguresc a co-
lindat România, a trăit ani de zile printre Români,
ca să-i studieze, să-i cunoască este domnul, care zi-
lele trecute a scris în foaia mare ungurească „Buda-
pesti Hirlap” lucrurile acestea despre noi. Dar dl
Jancsó a scris și o carte de istorie, și ea atare, om
învățat, el ar trebui să știe mai bine, că nu noi
suntem aceia cari am fi datori cu ceva Vienei.
El o spune, în cartea-i de istorie ce a scris de-
spre Români, că pentru credința noastră față de
tron, în vremile acelea de tristă aducere aminte,
am căpătat drept răsplătă acea, ce-au căpătat Un-
gurii drept pedeapsă.

Dar luptat-am noi pentru răsplătă? A sus-
ține asta ar fi tot așa de mare nebunie, ca și cum
am zice că Ungurii au luptat pentru pedeapsă.

Luptat-am pentru drepturile noastre ome-
nești și Dumnezeuști, pentru apărarea vieții no-
stre de neam, de popor, pentru această-am luptat
și ei și noi, durere unul împotriva altuia, atunci,
când puteam lupta și alături. Acesta este ade-
vărul.

Acesta este adevărul și în frământările de azi.
Se repetă istoria.

Lina: A cui să fie?!

Iorgu: A cui?! A notarului și a fecioru-
lui lui!...

Lina: Ce spui Iorgule?!

Iorgu: Tu nu știi Lină, că n'ai de unde,
dar cu atât mai bine știu eu!... Imi pare mie,
că îl arde pe dumniului pământul sub calcăie,
că de-o vreme încoaci s'au acățat la tata în
cărca, că-l știe om cu avere și i-o băgat în cap
niște gârgauni, că vreau să se încuscrească.

Lina: Vai, Iorgule, adevărat să fie?...

Iorgu: Tocmai așa precum îți spun. Tare
mi frica, că l-o fi amăgit și până acum cu tre-
bile banilor, dar din scriserie până stă capul
meu, n'o fi chiar nimic.

Lina: Nicî nu lasă Dumnezeu, să izbân-
dească oamenii vicleni!

Iorgu: Cu tata n'am cu cine vorbi, că l'or
furat din minte ca pe un prunc lud, de mi
jele de Irina săraca.

Lina: Bun e Dumnezeu și o avea și de ei
grijă!...

Iorgu: Așa gîndesc și eu. Dar la șarpele
acela am să-l rup eu colții. El gîndește, că nu
știe nime, ce fel de poamă e. Și crede, că dacă
e îmbrăcat în dolomană neagră, e domnul gata
cu așezămînt, și toată lumea e năroadă să alerge
după ei în coate și în genunchi!... Da toată
domnia lui e numai prav aruncat în ochii pro-
știlor și a nătarăilor... Poate domnișorul de
Olodar nicî nu va fi gîndind, că și proștii de
noi nu știm de dragostile lui cu nanele de prin
comediile și cafenelele din oraș!... (Va urma).

Iorgu: Lină!... dacă ești nevinovată nu
plînge, că eu sunt Dumnezeu, care lovește!

Lina: (tot plîngând)... Inima ta se clă-
tină Iorgule și pentru mine lumea e perită.

Iorgu: (blînd) Lină dragă nu mai plînge.
O clipă numai mi-au ispitit inima, dar acum
glasul cel adevărat al ei imi spune, că tu ești
aceea, ce te am știut. Lină, încrede-te în inima
mea și în brațul meu! (O prinde de talie).

Lina: Iorgule pe tine te-am apărut și pe
Dumnezeu!

Iorgu: (pășind) Imi trag eu seamă cu
lumea!... Și-am început a-mi trage și până acum.
Tata m'au izgonit din casă și din avere. Lasă
dacă-i așa... fie!... Am eu doară mîni pu-
ternice... și dacă te am pe tine, nu-mi tre-
buie bogăție.

Lina: (mirată) Te-ai învrăjbit cu tatăl-tău?!

Iorgu: Da, m'am învrăjbit... De mine însă
nu mi atăta ca io-s bărbat și mă știu mânca
cu lumea, da mă doare sufletu de biata Irină.
Amare zile mai duce și ea sărmana.

Lina: Da și pe ia s'a supărat?

Iorgu: Mai rău încă!... Tata a înțeles
că ea iubește pe învățătorul Călin și i-a spus
că după altul nu se mărită odată cu capul, apoi
ș'o aprins și ia foc în cap!... Atăta au năcăjit-o
și pe ea și pe mama, de le vine să iee lumea în
cap. Irina săraca s'a și îmbolnăvit, de nu se
mai poate ținea pe picioare, iar mama plînge
ziua și noaptea, de-și dă sufletul.

Lina: O, Doamne, Doamne, dar cum le
poate iacăji așa?!

Iorgu: Și știi tu Lină, a cui ghiară lucră
și acolo?!

„Și azi ca și atunci, Ungurii luptă împotriva Vienei, pentru neatinarea statului lor, în care viața-le națională să se desvolte în toată libertatea, în care să fie stăpâni absoluți pe soarta-le proprie și... pe soarta altora.

Aci ni-se despart drumurile. Dacă lupta lor se dă în numele neatinării patriei, a patriei, mamă dulce a noastră a tuturor, spună-ni-o, le oferim tot ce avem, avuții, sângele, viața... Dacă luptă numai pentru binele lor, tot ce le putem face este să-le privim cu simpatie lupta sfântă, căci ori-ce luptă e sfântă ce se dă pentru drepturile unui neam.

Dacă însă luptă, pentruca să se facă stăpâni asupra altora, pentru un stat, în care fiind ei stăpâni, cum zic, ceilalți ar urma să fie slugi, pentru un stat, în care tot are să fie ungurese, biserică, școală, oaste, administrație, atunci, le-o spunem verde, ne au în fața lor ca pe un singur om, și nu cu Viena, dar cu Iadul încă ne vom însoți ca să ne mântuim viața.

Patria aceasta, n-ai mai fi a noastră, pentru-că patria trebuie să ne ocrotească neamul, iar nu să-l strivească.

Noi numai o patrie putem cunoaște: aceea, care ca mamă iubitoare ne strânge la sinu-i cald, patria, care e leagănul și mormântul nostru, în care zac oasele părinților noștri, care ne hrănește sufletește și trupește, o da, pentru patria aceasta și moartea e dulce...

Cine ni-o dă aceasta, ne dă viața, ne dă totul, cine ni-o ia, smulge sufletul din noi.

Aci nu încapе tirgulială.

Pentru ori-ce bunuri vremelnice pe fața pământului, legea, neamul și limba noi nu le putem părăsi și mai bine murim toți până la unul, decât s'abzicem la viața-ne națională.

Dec-ne confrăți maghiari patria aceasta și le facem făgăduința solemnă că frați mai buni, mai credincioși, mai gata de a merge cu ei și împotriva Iadului ca s-o apere, decât pe Români nu vor afla.

Asupra prețului însă s'o știe:

Nu ne tirguim!

Ioan Pop Reteganul.

1853—1905.

Cu inima zdrobită și sufletul întristat, îmi împlinesc datoria de corespondent, comunicându-vă decursul înmormântării prea iubitului și popularului scriitor *Ioan Pop Reteganul*, învăț. pens., folclorist și redactor.

Activitatea acestui „om-albină“ atât pe terenul dascălesc, cât și al literaturii și ziaristicii noastre a fost neîntrecută.

Născut din sinul poporului plugar, avu ocaziune a cunoaște tot modul de gândire și viață a poporului românesc. El a fost unul dintre cei mai harnici scriitori al folcloristicii române ardelenе. Dovadă ne sunt mulțimea cărților în număr de peste 20 volume.

În decursul vieții sale, nu numai a dat dovadă de o deosebită energie și activitate, ci a contribuit foarte mult la înălțarea nivelului învățătoresc, la luminarea și dezvoltarea colegilor săi.

Născut în Reteag, la 1853, studiile le-a făcut în Reteag și Năsăud, a trecut apoi la preparandia din Gherla și de acolo la Deva.

Depunând examenul de calificare a fost învățător în *Olat*, *Vâlcelele-rele*, *Baru-mare*, *Lisa*, *Grădiște* (instructor), *Bonțar*, *Bucium-șasa*, *Sâncel* și *Rodna-veche*.

În 1892 s'a pensionat, nu însă pentru a trăi retras și în comoditate, ci pentru a munci cu îndoită energie și strîgînță, contribuind la ridicarea și îmbogățirea literaturii noastre. În 1886 a redactat „*Foisoara*“, care ne fiind sprijinită, a încetat. Tot în anul acela a redactat „*Cărțile sateanului român*“ și „*Convorbiri pedagogice*“.

La aceste reviste a lucrat cu un neîntrecut zel și cu adevărată pricepere, contribuind la ridicarea nivelului dascălesc.

În 1898 a redactat eleganta foaie enciclopedică literară „*Revista Ilustrată*“, iar din 1904 încoace a redactat „*Gazeta de Duminecă*“ din Șimleu.

Din scrierile sale au apărut: „Trandafiri și vioarele“, „Chinurile“, „Storostele“, „Leonat cel tinăr“, „Înimoara“, „Opșaguri“, „Buchetul“, „Prietenul sateanului român“, „Tiganii“, „Povești ardelenesti“, 5 vol., „Novele“, „Pomăritul practic“, „Cartea poporului“, „Povești din popor“, „Pintea viteazului“, „Novele și schițe“ (2 broș.), „Pilde și sfaturi“, „Povești din viața țaranilor români“, „Zidirea lumii“, „Dela moară“ (povești 3 broș.), „Pomăritul sau cultivarea arborilor roditori“.

A mai publicat o mulțime de articole moralizatori și instructivi — apoi, novele, schițe, colinde, povești, poezii etc.

A tradus mai multe povești și schițe, ce le-a publicat prin deosebite reviste și ziare.

Activitatea lui e istorică. A murit cu peana în mână, lucrând pentru luminarea poporului său, și a murit sărac și lipsit, ca toți oamenii ce se ocupă cu literatura.

Nemiloasa coasă a morții la ajuns în comuna sa natală, Lună în 8 Aprilie la 7 ore sara. Îl deplânge soția nemângăiată, o fetiță iubitoare și trei moșnegi rămași fără sprijin și ajutoriu, o mamă gârbovită sub greutatea anilor și soorii bătrâni ca vremea și albi ca zăpada...

Înmormântarea i-s'a făcut cu o pompă vrednică și înălțătoare în 6 Aprilie, începând la 11 ore a. m. și ducând până la 4 ore d. m.

Serviciul funebrel s'a ținut în biserica locală, pontificând vrednicul protopop din Cusdrioara *Ioan Goron*, asistat de preoții: *Ioan Sonea*, *Reteag*, *Gregore Dragoș*, *Sanmărgita*, *Constantin Juga*, *Negrilești*, *Stefan Bujița*, *Mihăești*, *Gregore Ciuntireiu*, *Ambrișiu*.

Răspunsurile le-a dat corul improvizat de învățători: *Ioan Bacoci*, (Deș), *Ioan Drăgan*, (Cusdrioara), *Ioan Cărcu*, (Beclean), *Nicolae Pop*, (Reteag), *Ioan Spătărean*, (Lelești), *Teodor Tamaș*, (Oena Deșului), *Teodor Coroian*, (Giurgești), *Teodor A. Bogdan*, (Bistrița) și *Teodor Brehariu*, preot în Lelești.

Predică ocazională a ținut harnicul preot local *Ioan Sonea*; car panegiric, meritul protopop *Goron*. După aceea Sp. dl Dr. *Gavril Tripon* adv. în Bistrița, cunoscutul orator de o înaltă valoare, a vorbit în numele poporului românesc, al literaturii, culturii și folcloristicii române, al căror sincer și neîntrecut muncitor a fost.

Nu voiu schița conținutul acelei vorbiri ce a stors lacrimi chiar și din ochii străinilor, re-servindu-mi dreptul a vi-o trimite.

După sfârșirea serviciului funebrel, s'a pornit cortegiul în frunte cu 4 prapori și cu pruncii școlari. Sosind în cimiter, înainte de a fi scoborât între „cei mulți“, subscrisul i-a adus ultimul tribut, ținând un scurt cuvânt de „adio“, în numele tuturor învățătorilor români din țară, cărora nu le-a fost numai un bun coleg ci și un vrednic instructor.

Cântând duioasa cântare funebrelă „Cu lacrimi și flori“ — a fost așezat pentru vecie... Din presă au fost reprezentate: „*Foiaia școlastică*“ (Blas); „*Tribuna*“ (Arad), „*Gazeta Transilvaniei*“ (Brașov) „*Gazeta de Duminecă*“ (Șimleu), „*Unirea*“ (Blas); „*Foiaia poporului*“ (Sibiu); „*Poporul Român*“ (Budapesta) „*Familia Oradea-mare*“.

Cușuni au depus vrednica înțelegință din Bistrița și Deș.

Peste tot întreagă înțelegința română din Bistrița s'a purtat admirabil, față de memoria și familia regretatului *Ioan Pop Reteganul luând cu generositate inițiativa de a valorifica lăsamintul literar al reposatului*.

Înțelegința română din Bistrița a fost reprezentată prin d-nii: Dr. G. Tripon, Emil A. Chiffa și Teodor A. Bogdan.

Cea din Deș prin d-nii: Dr. Ioan Cherecheș, Dr. Liviu Micșă, Ioan Anca și Ioan Bacociu.

Jurul a fost reprezentat foarte bine, iar din Reteag au luat parte întreg poporul precum și înțelegința, fără deosebire de confesiune și naționalitate.

Deși cazul de moarte nu s'a făcut cunoscut destul de timpuriu, totuși „*Asociațiunea*“, după informația primită, a cercat pe cale telegrafică, pe dl *Gregore Pușcarin* protopop în Beclean, pentru a o reprezenta la înmormântare.

Afară de aceasta, Magn. Sa Dl. prof. Alexandru Bene, ca președinte al Reuniunii învățătorilor din jurul Gherlei și ca director al parandial; dl *Clement Grivase* director al săud, ca secretar al Reuniunii învățătorilor „*Mariana*“, familia ilustrului academician *Radu* din Rodna veche, protopopul *Gerasim* din Ioan P. Lazar șef contabil și editorul „*Gazeta de Duminecă*“ din Șimleu și alți foarte mulți trimis telegrame și scrisori de condoleanțe din acest trist incident.

Dormi în pace model de strîgînță, atitudine și activitate!! *Teodor A. Bogdan*

O secțiune a „Ligei“ la Paris

La Paris s'a înființat o secțiune a *Ligei* pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, numără deja peste 40 membrii.

Într-una din ședințele trecute s'a ales comitetul compus astfel: *Radu D. Brătianu*, președinte; *Emil Protopopescu* și *St. Rădulescu*, vicepreședinți; *M. Ștefănescu*, casier; *Dimeiu Simionescu* Rîmniceanu, membrii și *A. Poștașcu*, secretar.

Iată și programul ce și-a făcut acest comitet pentru a putea servi sfânta cauză a naționalității.

1. Să se formeze un comitet de propagandă și patronagiu, din care să facă parte publiciști, profesori, oameni de știință, etc.
2. Să se caute, ca prin ziare reviste, conferințe să se facă cunoscută chestia națională.
3. Cu fondurile adunate se vor încerca subvenționa fondarea de biblioteci în toate locurile locuite de Români.
4. Fondarea unui premiu pentru cea bună și documentată lucrare în chestiunea naționalității din Ungaria.
5. Intrarea în relațiune cu toate secțiunile *Ligei* din străinătate și cu filo-românii de acolo.
6. Corespondenții în toate ținuturile locuite de Români, pentru a urmări și a da la iveală toate fazele luptei de exterminare cu care se confruntă Ungurii.
7. Conferințe și sfaturi ținute de membrii cât mai des.
8. Publicarea unui rezumat al chestiunii naționale pentru propagandă.

Invinsul.

Sub titlul acesta ziarul italian „*Tribuna*“ a publicat zilele trecute un articol, care cuprinde unele note foarte caracteristice asupra fostului general al armatelor rusești din Mandciuria *Kuropatkin*. Reproducem aci mai jos câteva păreri din acel articol, care fac aproape o imagine nouă a omului, care a ocupat atâta atenția lumii întregi.

Kuropatkin până la *Mukden*, era de fapt generalul cel mai stimat și mai respectat în Rusia. Moștenitor al gloriei lui *Skobeleff* el a fost considerat ca cel mai indicat spre a duce la bun sfârșit războiul contra Japoniei. Și se poate spune, ca de atâția alții, că el a ajuns aci numai printr-o simplă lovitură de noroc; *Kuropatkin* e, într-un oare-care sens, proprietarul lui opere: *Skobeleff* îl stima foarte mult și mai mult decât odată *Kuropatkin* arătat demn de încrederea șefului său.

Kuropatkin a fost mult timp ministru de războiu și în această calitate a făcut, într-o vârstă înaintată, mari servicii patriei, de oare-ce lui i-se dăduse o bună parte a reorganizării armatei rusești. Prudent, rece, prevăzător, muncitor, obosit, *Kuropatkin* avea toate calitățile unui mare comandant. *Skobeleff*, adînc născător al oamenilor, l'ar fi sfătuit de mai multe ori: „Ești un foarte bun șef de stat-major, te urca nici-odată la locul de frunte“. Și pricina aceasta unirea celor două oameni a fost atât de rodnică: firea înflăcărată a șefului completată de prudența și de prevederea șefului.

Numit în înalta demnitate de comandant suprem al armatei din Mandciuria, în con-

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzei Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează și scrie în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

printelor unui partid foarte puternic la Curtea sa, el a avut sa lupte mai mult in contra manivelor interne, decat in contra celor de afara. Când Linevici i-a predat comanda, se vede ca i-ar fi spus: „Ma supun ordinelor Imperatorului si ma pun la dispozitia d-tale; adu-mi minte insa, ca va sosi si ora mea“. Mai tarziu, la Liao-Yang, am urmarit cu toti episoadele luptei omerice dintre Kuropatkin si Aleceff, lupta facuta din rapoarte secrete, din ingi, din razbunari, in care singura invinsa era Rusia, ale careia interese erau sacrificate amonului propriu a doui inși si a doua partide.

Si a venit in curind complecta victorie in contra lui Alexieff si numirea lui Kuropatkin la comandamentul exclusiv al forțelor rusești. Dușmanii lui insa, goniti din Mandciuria, fortificau la Petersburg. Si in timpul acestor lupte dușmanii inaintau, si după Liao-Yang a venit Siho, si după Saho Sandepu si in sfarsit eșecul incunună seria. Kuropatkin devenia in ce in ce mai nehotarit; simțea, că-l scapa controlul moral asupra trupelor, ca prestigiul era zdruncinat. Si aceasta intuneca in mintea si viziunea tehnica; ordinele ii erau din ce in ce mai des contradictorii, si statul major, neincercos executor al unor ordine prea dese, prin a-si pierde contactul cu parte din pe si armata rusă devenea o mașină, pe care șinistul nu o mai putea conduce.

De sigur, ca nu aceasta a fost cauza infrinșei; au fost altele mai adanci si mai grave, un general isteț ar fi putut trece peste ele; lipsit geniului, si priceperea nu l-a putut înlocui.

„Kuropatkin general se lupta cu Kuropatkin-ministru“; așa spuneau multi in Mandciuria. El a cules ca general aceea ce sâmanase ca ministru de războiu: sarcini superioare date oamenilor incapabili si corupti, magazii mite pe jumătate goale, si mai cu seamă, ofițerul si soldați rău instruiți; într'un cut-o organizatie militară cu aceleași defecte au fost cauza înfrângerii rusești la Sebastopol, acum o jumătate de veac.

Acum el a căzut. Kuropatkin are însă o scuză; el nu și plănuit numai greșelile lui proprii, ci pe ale tuturor greșelilor isvorite din poziția istorică specială care se afla Rusia.

Vechiul corp politic se sfâșie: asistăm zi zi la opera distrugătoare a vechiului edificiu; zi zi cade câte o piatră sub dalta inexorabilă a timpului si a evoluției sociale.

Organismul militar, ca si cel civil, îndura starea distrugătoare a acestei noi forțe soșite și, in acest moment, e absolut incapabil de actiune uniformă, hotărâtă, energică spre figura victoria.

Kuropatkin a fost victima acestei noi stări de lucruri; cel-ce-l vor urma nu vor putea fi norocoși decât dînsul. Invinsul mai poate simțîngăzirea, că un viitor nu tocmai depărtat va putea judeca cu mai puțină asprime greșelile si meritele îi vor putea fi judecate mai fără patimă.

Avizăm pe on. abonenții, că cei-ce au renoit încă abonamentul vor mai primi numai un număr și apoi va sista foaia.

Deodată amintim că ulterior nu putem servi cu numerii, pentru foaia apare numai în atâtea exemplare, câți abonenți are.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Aprilie 1905.

— **Congregația comitatului**, precum mai anunțat, se va tine în 27 l. crt. Sunt mai multe cauze însemnate la meza zilei. Într'altel un rescript al orașului Arad, ca comitetul să contribuie la ridicarea unui palat cultural maghiar, în

Arad; o cerere pentru contribuirea la ridicarea unei statui lui Kossuth, în Erdőhegy; si un memorandum în afacerea universității a treia, prezentat de reuniunea ungurească «Délmagyarországi Közművelődési Egyesület».

Nefiind încă guvern, felicitări de guvern nu sunt la ordinea zilei.

Dar atât obiectele de sus, cât și alte răfuei, cer ca membrii Români să nu lipsească dela congregație — *nici unul!*

— **Maî multe femei.** După socotelile din Februarie Berlinul avea 2.009.797 locuitori; în Martie a scăzut numărul locuitorilor cu 379 suflete, deci a avut 2.009.418. Dar nu de asta e vorba. Capitala germană are, ce e drept, peste două milioane de suflete; pentru aceea n'are un milion de bărbați. Acum femei sunt cu 90.000 mai multe, decât bărbați.

— **Principesa sinucigașe.** În Petersburg zi de zi se întâmplă lucruri de mare interes. Acum de pildă o depeșă ne spune, că prințesa Tenisev și-a sfîșit viața din pricină politică. — O altă femeie de rang înalt s'a aruncat înaintea roatelor trenului. Pricina sinuciderilor e ținută în taină.

— **Impăratul Wilhelm în Corfu.** Se telegrafează din Corfu: El a făcut împăratul Wilhelm plimbare cu trăsura. Miliția a făcut cordon. Sără împăratul a luat parte la banchetul dat de rege.

— **Dela camera advocațională.** Camera advocațională aradană dă de știre, că dl Dr. Sever Barabura e lat în conspectul advocaților cu locuința în Pecica.

— **Iredenta valahă.** Iar e în primejdie patria. Ahea o scăpase ieri „Budapesti Hirlap“ împotriva unui crâncen dușman — un biet articolaș din „Tribuna“ și iată iar se ivesc alți dușmani la hotar. „A. și V.“ din loc, scrie în numărul de azi că agenții propagandei valahe Atanasie Nicolae, Cordogea, George Tega, Tanasie Zahaleșc, și Iuon Dimitrie, sub pretextul, că cumpără lemne de nuc, de câteva luni de zile cutrieră satele, agitând pentru marea idee română. „Adevăratul lor scop — zice „A. és V.“ — este agitarea Românilor, cea-ce a fost de cu vreme descoperit din partea geandarmilor și autorităților“.

O, o!

— **Primirea de elevi în școala c. r. de cadeți.** Pe anul prim a școalei c. r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, se primesc cu începerea anului școlar 1905/6 (mijlocul lui Septembrie) aproximativ 30—40 tineri fizicește apți, cari cu 1 Septembrie a. c, an împlinit etatea de 14 ani, dar n'au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dînsii aplicare pentru chemarea militară, și au absolvat cu succes cel puțin îndestulitor patru clase civile sau patru clase dela o școală medie. Condițiunile de primire, și despre ajustarea rugărilor se pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă alor 45 fil., la școala de cadeți.

Recursele pentru primire sunt a se înainta la comanda școalei, abia după primirea testimoniului dela finea anului școlastic curent, dar cel mult până în 12 Iulie st. n. Dacă recurentul are să mai facă vreun examen de repetiție, atunci trebuie să trimită un atestat interimal.

Cererile necomplet ajustate, care se înaintează tocmai la terminul ultim, adică 12 Iulie st. n., nu mai pot fi luate în considerare.

E de observat, ca cereri cari intenționează obținerea unui loc de tot gratuit — fondat din partea statului — sunt a se înainta necondiționat la ministrul maghiar pentru apărarea țării, până la terminul ho-

tarit publicat în foaia oficioasă «Budapesti Közlöny» — adică cel mult până în 15 Iunie st. n.

— **Ce fac Jidovii?** Din Chereluș ni-se scrie că jidovul Friedmann, care a umblat și el odată cu fluerița, acum e obraznic și îngâmfat. A dat pământul pe arândă oamenilor, dar numai până-tunci până ce l-au curățit de sălcii și de smidă, iar acum l-a luat și bieții oameni n'au pământ, unde să lucre. Așa face jidovul, când se încălzește.

— **Nenorocire în Körmöcbánya.** O depeșă nu de mult sosită ne vestește mare nenorocire. În fabrica de bani din Körmöcbánya, în topitorie într'ată se adunaseră gazurile în urlo, că a încetat d'a mai merge mașina. A fost chemat urloierul; s'a vîrit, să vadă, ce e; dar a fost înecat de gazuri. Tot așa a pățit calfa și încă doi muncitori, cari s'au băgat după ei în lăuntru.

— **O carte interesantă.** Dl învățător Petru Vancu ne-a trimis cartea: *Monografia comunei Măderat*. Până acum podgoriile-l darnice povestiseră din belșug lumii despre această comună. Cartea dlui Vancu face acum mai mult: ea deslușește cetitorului firea, o parte din viața, felul de trai al Românilor din Măderat. E o carte cu chipuri.

Dl Vancu destăinuiește tot ce știe despre fruntașă comună. Și dlui știe multe. — Ar fi de dorit, ca fie-ce învățător să ia pildă și să ne prezinte în forma graiului scris acel petec din neamul românesc, spre fericirea căruia muncește, ca atunci, când vremea ne va trimite pe cel, ce despre întreg neamul e chemat să scrie, să găsească gras ogorul. Vom reveni în merit.

— **Moartea episcopului croat din Djacovar.** George Iosif Strossmayer, episcopul Djacovarului și Sirmului a încetat Sâmbăta trecută din viață.

El a fost acela, care a pus temelie culturii croate de azi. Le-a făcut școli, universitate, academii etc. Scopul și idealul lui de frunte a fost, ca Croații să-și capete cât mai multe drepturi, în ceea-ce privește o viață politică neatrnată. Drept aceea a avut rol hotărîtor nu odată în desfășurarea evenimentelor mai nouă ale patriei. Viața lui — având în vedere, că a fost prelat al bisericii romano-catolice — a fost și rămâne o pildă pentru prelații neamurilor, ce trăesc în împrejurări asemuitoare.

Rodnica-l viață a fost lungă: 90 de ani a trăit; s'a născut la începutul unui foarte sbuciumat veac (XIX) și și-a închis ochii, după-ce a putut aproape un veac să vadă un așa lung popas din viața popoarelor.

— **Alegerea de preot (capelan) în Chitighaz.** Ni-se scrie: Duminecă în 9 Aprilie n. s'a săvîrșit alegerea de capelan în Chitighaz. Alegerea a condus-o dl preot Dimitrie Muscan din însărcinarea dlui protopop Trailescu. Totul a fost în ordine: cu unanimitate s'a ales dl Ioan Iosif Ardelean. Prin aceasta s'a dat satisfacție familiei Ardelean, din care alesul e în cursul vremii al șaptelea preot în comună. Dorim, ca să fie demn următor al vrednicului său părinte!

— **Starea țarului.** Întâmplările din timpul din urmă așa de tare l-au impresionat pe țar, că familia lui e îngrijată de viața-l. Cel mai bun medic de nervi, Vekovski a fost chemat la palat să vindece pe țar.

— **Boala Sultanelui.** Se anunță din Constantinopol: Sultantul s'a bolnăvit rău; e foarte nervos. În săptămâna trecută într'o zi a amețit de trei ori.

— **Lăsămîntul marelui duce Sergius.** După telegrame venite din Londra marele duce Sergius a lăsat o avere de patru-sute-treizeci de milioane ruble. Avereă aceasta o fac îndeosebi moșiile. Văduva a căpătat din lăsămînt cincizeci de milioane.

— **Unde-i vinovatul.** Într'o comună din comitatul Torontal necinstise un jandarm pe fata unui țaran de acolo. Fratele ei aflând de lucrul acesta și-a pus de gând să omoare pe jandarm și pe sora-sa și întreaga familie. Dar i-au prins de veste și l-au împedecat. L-au aruncat în temniță și când a protestat a venit după el și tatăl său și sora-sa. Ear vinovatul e liber și tot el e de cătră pădure.

IMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare exclusiv dela magazinul de stofe pentru domni, unde se poate economiza 35%.

1. — Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brunn.

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

ARAD. piața Libertății 17. Cinci biserici, (PÉCS) Király u.

SPECIALITĂȚI

de STOFE ENGLEZE COLORATE

PENTRU VESTE.

— Alegere de notar comunal în Totvărădia. Eri s'a împlinit prin alegerea postului de notar comunal în Totvărădia. Reprezentanții celor 5 comune, cari aparțin la notariat au ales pe Vasile Tomuța substitutul notar de pân'aci. Alegerea a fost agitată, căci Tomuța deși Român, n'a avut putere tocmai bună în vremea substituirii sale.

S'a dat protest.

— Desvoltarea puterii musculare. Dl. Dr. Petru Opre, proprietarul băii „Katalin” din Arad, a descoperit un sistem de cură (vindecare) care, nu e eschis, să fie spre mare folos, miilor de oameni, cari și-au pierdut sănătatea. Sistemul d-lui Opre este, d-a întări corpul cu musculatură (vinjoșie), căci singur aceasta-l poate pune în stare d-a se lupta cu feluritele boale. Musculatura aceasta, am putea-o numi meșteșugită, se câștigă prin întrebuintarea curei sale. Sâmbăta trecută dl. dr. Opre, a ținut și o conferință înaintea unui public distins, din Arad în sala mică dela casa orașului, unde a arătat cu dovezi, minunile ce a făcut prin cura sa. La zece și sute de inși le-a redat sănătatea. Așa de es. Un funcționar din Arad F. F. de ani de zile a fost bolnav de șira spinării. A umbia pe cale oșbiă, nici proptindu-se în două bâte nu știa. A probat cu toți doctorii și profesorul universitar din Budapesta, vizitându-l a spus-o: la acesta numai sapa și lopata-l mai poate ajuta. L-a luat dl. Dr. Opre în cură și acum toată noaptea poate juca. — George Popovici, iurist român, după constatarea doctorilor, a fost în gradul cel mai mare tuberculos (boală de pept). Pe acesta, slăbit până la os, Dl. Opre l-a făcut sănătos ca măruț. — Dr. P. I. avocat în Arad, în 10 zile a scăpat de reumă, cu care înzădar a colindat toate scâlzile.

Dar o mulțime de cazuri de acestea a arătat Dl. Dr. Opre, pe care din lipsa spațiului, nu le putem publica. Cei-ce sunt însă suferinzi, adreseze numai la dl. Dr. Petru Opre în Arad, credem că ne vor fi mulțumitori, că i-am scăpat de boale și suferințe.

— An înșelat poporul. Ni-se scrie din Sacoșui-unguresc, că acolo au fost suspendați notarul Stokk Eduard, judele comunal și cassarul pentru-că la împărțirea de cartofi și tritor ce s'a adus pentru comună, au înșelat pe oameni, la cântar, atârănând o greutate de 10 chile, pe partea unde au fost puși cartofii ori trifoiul. O sută oameni au fost păgubiți.

Frumoase treburi!

— Puști-mașini în armata noastră. În fiecare corp de armată se va alcătui, după-cum se spune din Viena, câte o companie cu puști-mașini. Fiecare companie de asta va consta din șase puști.

— Vindecare. Intr'un oraș s'a întâmplat, ce vă voi spune mai la vale. Un țaran cu șaba merge la doctorul de vite (veterinar) și i-se plânge, că calul îi e bolnav, are durere de gât. Doctorul i-a scris o rețetă și i-a mai spus:

— Veți căpăta în spitărie prafuri; le-pui în o țavă de tinichea, care apoi i-o bagăi calului în gură și suflă pe ea, ca praful să ajungă în gâtul calului. Ai priceput?

— Da.

După câte-va zile vine țaranul din nou la doctor; acum însă el era cu gâtul legat. Il întreabă medicul:

— Dar, ce ai?

— Mă doare gâtul.

— Ti-s'a vindecat calul?

— Da; dar m'am bolnăvit eu.

— Cum?

— Am pus țava în gura calului; dar el a suflat mai tare, decât mine și eu am înghițit tot praful.

— Necrolog. Primim următoarele: Anunțăm cu adâncă durere că scumpa noastră fetiță Sidi azi-noapte după lungi și grele suferințe a adormit în d-nul în etate de 5½ ani. În mormântarea va fi la 13 Aprilie d. a. la ¼ 4 ore. Dormi în pace, ânger dulce! Orăștie, la 12 Aprilie st. n. 1905. Jalnicii părinți: Dr. Aurel de Muntean și soția n. Hedvig Müller.

— Câne turbat în Borosineu. Mare spaimă a făcut Mercuri un câne turbat în Borosineu. A mușcat pe fata de 24 ani a lui Moș și adică nu numai, că a mușcat-o, dar i-a și rupt o bucată de carne din mușchii piciorului. Fata a fost trimisă imediat în institutul Pasteur din Budapesta, ear cânele a fost omorât de mulțimea infuriată cu furci, sape etc.

— Mare nenorocire în o mină (baia). O telegramă din Mons spune, că în groapa minei Noirhain de lângă Mons au explodat gazurile de mină; au perit șapte băieși.

— Li-s'a urit de viață. Era rău de tot, când bietul român, năcăjit până la extrem, încovoiat de nevoi, lua calea codrului. Temperamentul lui, om oțelit în năcazuri, nu a fost nici când așa, ca să se dea îndărăpt dela suportarea năcazurilor, căci năcazuri a înfruntat el cu duimul, de când e pe lume.

Să fie oare acum vremuri mai grele?

Doi Români săraci adevă au cercat să-și înghiță Mercuri în apele Murășului amarurile unei vieți: unul lângă magazinul de lemne Walder, altul lângă podul negru. Au fost opriți însă de oameni, cari sunt de părerea, că nu-l ertat să fi laș, când e vorba de întimpinarea chiar a celor mai grele năcazuri.

La poliție au spus amândoi, că li-s'a urit de viață.

— Dragostea soacrei. Se anunță din Makó: Femeia lui Suhajda lănos din Ormező acum câți-va ani își măritase fata după un anumit Gidró Ferencz nu d'aceea doar, fiindcă feti i-ar fi plăcut de cel din urmă, ci fiindcă mamei îi plăcea tare de el. Fata la început nici n'a vrut să meargă după el; în sfîrșit a trebuit să-l ia de bărbat.

Dar ginerele nu-i plăcea de loc, că soacră-sa e îndrăgostită în el. Cu ori-ce prilej îl arăta disprețul cuvenit.

Ce face deci soacra? Ațită pe fiică-sa, contra bărbatu său, o lasă să-și fie dragui, iar mai zilele trecute Gidró s'a făcut nevăzul. A fost aflat schingiuit, omorât în sanț. Mama, fata și dragutul îl omoriseră.

— Mama salvată. Asta-i loznica acelei scrisori, ce o trimite un fiu-recunoscător inventatorului crucei dupe electrice R. B. nr. 86967, dlul Albert Müller din Budapesta str. Vadász nr. 42. Epistola e de conținutul următor: Stimate dle Müller! Nu-mi pot ascunde sentimentele de sinceră recunoștință, — pentru-că, dacă există în lume ceva, ce are efect vindecător, este de sigur invenția d-tale. Mama a suferit 15 ani de stomac și avea dureri reumatice atât de mari, încât ne-am pierdut toată speranța, ca mama să rămână în viață. Era ca o ruină, — nici un membru al corpului nu și-l putea mișca, încât tratam cu ea ca și cu copiii. Atunci m'am refugiat la invenția d-tale, crucea dupe-electrică R. B. Nr. 86967 și spre marea bucurie, mama după-ce a purtat crucea 4 săptămâni a părăsit patul și azi har Demnului! se simte de tot bine și sănătoasă. Deci nu pot recomanda în deajuns invenția d-tale tuturor, cari pătinesc de asemenea morbur, ca să și-o procure dela d-ta. Primește din nou cele mai sincere mulțumiri, să te binecuvinte cerul și să te recompenseze pentru invenția d-tale. Cu deosebită stimă: George Part din Barațca.

Justiție.

Ș. Pentru un crucer. Mihail Savu, o slugă de 17 ani a furat dela stăpânul său Petru Crițic, din puil mesei 60 fil. din cari însă n'a cheltuit numai 2 fil, căci stăpânul l'a prins și a luat banii dela dînsul. Tribunalul regesc din Arad l'a judecat la 3 zile temniță pentru furt.

Ș. Hoști osândiți. Simion Dumitru și Todor Barbu din Hâșiaș, au atacat și despoiat în hotărul comunei pe Petru Ilia, locuitor tot d'acolo. Întăiu l'au bătut crunt, pe urmă au luat tot ce a avut la dînsul. Eri a judecat tribunalul din Timișoara asupra lor osândind pe Simion Dumitru la 2 ani și ½ pe Todor Barbu la 1 an temniță grea.

Felurimî.

Americani. Să sfătuiam odată doi americani întrecându-se să mintă, care mai de care. Primul zise: Am auzit în Chicago pe un om care a cântat la clavir cântări de tot grele cu degetele dela picioare, ear variațiile imnului național englez le-a cântat numai cu bătăturile, ce le avea la picioare.

Al II american îi răspunse: Asta-i nimic. Eu am auzit anul trecut la un concert în Berlin pe un chornist din orchestră, care a imitat așa de perfect semnul, ce se dă la vânătoarea de cerbi, când moare cerbul, încât un câne, care din întâmplare era la ușa s'a repezit la moment

în mijlocul publicului și era să sfășie îndată un bancher cu numele Cerbu. Al III-lea american (un trimbiș mare). Nici asta nu e ceva scofa. Eu am suflat într'o earnă grea în trimbiș și șinetul a înghețat în ger așa că nu s'a auzit nimic iar după ce s'a mai înmoiat vremea, s'au desghiețat și sunetele și au izbucnit cu o putere ne mai pomenit, ear eu îmi pipam cigareta mă desfătam la auzul lor.

*

Năcazul nevastel. La căpitanul poliției Pesta s'a înfăoșat zilele trecute o femeie tristă. Avea vestminte negre și-și ștergea adesea ochii.

— Ce năcaz te aduce? Doar' ți-a mărșăluțat bărbatul?

— Dară murit, dle! Mi-e năcaz, că a învia. Ascultătorii se înspăimântaseră, dar' ei și curioși la extrem. Femeia a început apoi să istorisească cazul.

— Bărbatul mi s'a dus la lucru pe Dună. Nu am mai primit dela el nici o epistolă și bani. Ortacii, cu care plecase s'au reîntors și vesteau, că bărbatul meu s'a înecat în Dună. L-am căutat dar' nu l'am aflat.

— Și apoi?

— Eri a venit acasă — și femeia începea a plânge.

— Apoi doară asta nu-i năcaz?

— Ba da, — căci lucrul prim' i a fost a pătut și a alungat dela casă pe Pista.

— Cine e Pista ăla.

— Celalalt bărbat al meu. Știi, mă? D-voastră, că doar trebuie să fie cine-va, care câștige ce-i de lipsă la casă.

— Și ce vrei dela noi?..

— Am venit să mă lăngui și să întreb oare nu s'ar putea porunci de aici bărbatul meu, că dacă chiar până acuma a fost conștient că mort, mort să rămână și mai departe ce mai înnebunește oamenii!...

Sfat economic.

PIVNITA.

Cum trebuie zidită o pivniță.

O pivniță bună contribuie în mod decisiv la duit, că vinul să fie bun: vinul se desvoltă în pivniță.

Nu se pot da reguli generale pentru zidirea pivnițelor și aceasta pentru motivul, că din vinuri au nevoie de diferite pivniți. Pentru aceasta e bine să consultăm la totdeauna un și experimentat architect, să-i spunem pe ce ne trebuie pivnița și să ne lăsăm în nădejde de el. Totuși se pot da unele reguli generale care pot fi observate în genere.

Cine vrea să aibă o pivniță bună să se îngrijească în primul rând, ca aceasta să fie zidită pe jos cu cărămizi, pietre sau cu marmură să fie cimentată, pentru ca astfel să fie mai rezistentă. Todeaua să fie înclinată dela perete spre mijloc; aci să fie o mică pantă până la gura pivniței, astfel ca să putem spăla întreaga podea și apoi să o lăsăm să se usuce.

De asemenea putem, ca precauțiune, să facem o adâncitură, ca atunci când vre-ur să se scurge, să adunăm vinul. Pivnița trebuie totdeauna foarte curată pe jos.

Ferestrele pivniței să fie îndepărtate de la tavan, alta de 5-6 metri, și să fie închise cu aluneacătoare.

Umezeala. Pivnița nu trebuie să fie prea umedă dar aceasta nu înseamnă, că aerul să fie foarte uscat, căci în acest caz avem de consolați deri prin evaporarea vinului. Aerul fiind de umiditate, se reduce la un minim uscat, care rărește vinurilor.

Aerul pivniței poate fi prea uscat în două moduri: 1) sau fiindcă am zidit pivnița în loc prea din cale-afară de uscat, 2) sau fiindcă aerul în pivniță și că în special în vremea aerul cald, ce pătrunde înăuntru se încălzește de vaporii de apă și ese apoi afară. În acest caz să între înăuntru din nou aer curat amândouă cazurile observăm pierdere de aer.

În acest caz nu trebuie să pierdem timp de a lua măsuri pentru-ca ventilația și de temperatură să se facă cum trebuie, pe lângă geamuri anumite aparate. Și aci pentru ca să cum trebuie, e nevoie să consultăm din nou architectul.

Când e ger prea mare, sau cald prea mare, vom ține ferestrele închise.

Principalul lucru la o pivniță e să păstrăm, cât posibil o temperatură uniformă. Cea mai ocrotire pentru o pivniță e casa, ce se zideasupra.

În străinătate marile industriași de vinuri și pivnițe izolate. Dar în acest caz le acoprim cu obiecte rele conducătoare de căldură: apă de lemne sau de cărbuni de piatră și folie de vie: e mai puțin recomandabil să înfrumusețăm pae. Se recomandă și plantarea de vișni, cari să arunce umbră.

Pentru pivnițele izolate se mai fac și ziduri de cărămidă.

Regularea temperaturii. — După-cum am spus regularea temperaturii e de mare însemnătate pentru o pivniță. De obicei într-o pivniță este căldura mijlocie a locului, unde e zidită. Trece adâncimea unei pivniți peste zece metri cu cât e mai adâncă cu atât va fi vara răcoasă. În țările nordice temperatura mijlocie a anului e atât de mică, încât foarte rar e ca să ne gândim la o răcoare a încăperii-pivniței.

În țările sudice, cum de pildă în Italia de Sicilia, Grecia, și așa mai departe, temperatura mijlocie a anului e atât de ridicată, încât trebuie să se privească totdeauna ca prea călduroasă.

Cu cât e mai adâncă o pivniță, cu atât e puțin simțitoare la schimbările de temperatură de la suprafață: dar ar trebui să săpăm o pivniță de 30 de metri adâncime, pentru ca să o răcoare de ori-ce înălțare a temperaturii de la suprafață pământului și să avem mereu aceeași căldură în pivniță.

Dar acest lucru n'ar fi recomandabil nici în prepararea vinurilor; cari au nevoie într-o pivniță de oarecare oscilații de temperatură.

În țările sudice e bine, ca pivnița să fie cât mai adâncă. În țările mai nordice aceasta e nevoie. (Putem privi ca bună o pivniță, a cărei temperatură oscilează în cursul anului între 10° C. (8°R.) și 15° C. (12°R.).

Pivnițe prea umede. — Într-o pivniță prea umedă crește lesne mușgaiul.

Mucegaiul din pivniță poate deveni foarte periculos vinului, căci acesta provoacă multe boli plămânilor.

Într-o pivniță, în care e mult mușgai, plămânii în afară de sporii (semințe) mușgaiului și de numeroși alți gemeni, așa că pătrund în vin prin vrane, chiar când umplem butoiul, și-l vin la îmbălnăvire.

ECONOMIE.

Arad, 14 Aprilie.

Greutățile politice și comerciale din pricina crizei ungurești.

O persoană competentă arată, că toată lumea s'a mirat, când s'a sosit, că s'a făcut înțelegere între coroană și opoziția biruitoare pe lângă așezarea cheltuielilor militare, dar despre înțelegerea economică și despre uniunea vamală se pomenește nimic. De oare-ce înțelegerea a fost prin mijlocirea lui Szögyény s'a crezut că s'a înțeles, că tratatul de comerț cu Germania și uniunea vamală vor rămâne în vigoare. Era însă o greutate. Quota poate fi fixată numai pe câtă vreme armata va avea o cantitate de azi și ar avea a fi regulată în parte în anul următor. Altfel cum ar fi cu putință să se înfrumusețe veniturile din vămi la nevoie armatei?

Acuma lucrurile s'au întors cu totul altfel. Nimeni nu crede, că uniunea vamală e serioasă. Dar suntem la începutul lui Aprilie și tratatele de comerț trebuie votate, iar cu țările balcanice trebuie negociate și încheiate. Pe ce trece pământul ne fuge tot mai mult de sub picioare. Așa e o primejdie mare, căci tratatele vor fi cu atât mai rele, cu cât va trebui să le legăm în timp mai scurt.

Expoziție de vinuri în Arad. Reuniunea proprietarilor de vii din podgoria Aradului Duminecă și-a ținut adunarea generală. Unicul obiect al ordinii de zi a fost organizarea unei expoziții de vinuri și întrecere de mașini. S'a fixat zilele expoziției și întrecerii de mașini pe 25—29 Mai a. c. Se vor invita toți proprietarii de vii din podgorie, să-și expună vinurile și se vor face invitații speciale tuturor producen-

ților și comercianților de vinuri din Austria. Antistiele comunelor din podgorie au și fost recercate să insinue vinurile, de cari dispun. Comunele Pâncota, Miniș și Măderat au insinuat 9340 hître rezervă de vin, ce se va expune. Celelalte comune încă își vor anunța rezervele zilele acestea. Reuniunea lucrează acum la tariful de prețuri al vinurilor.

Împreună cu expoziția va fi și întrecerea de mașini pentru usul viticulturii. Mai multe fabrici vor lua parte la concurs.

Expoziția se va ține în pavilionul din pădure și tot cu acest prilej își va ține și Reuniunea regnicolară a producătorilor de vinuri adunarea sa generală ambulantă.

După interesul, ce se manifestă, expoziția va reuși în toată privința.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 13 April. —

Încheierea la 12 ore:

Griul pe April (100 clgr.)	17'56—17'52
Secară pe April	14'40—14'42
Ovăs pe April	13'76—13'78
Cucuruz pe Maiu	14'78—14'80
Griul pe Octombrie	16'38—16'40
Secară pe Octombrie	13'26—13'28
Griul pe Maiu	17'46—17'48

Încheierea la 5 ore:

Griul pe April 1905	17'20—17'22
Secară pe "	14'42—14'44
Ovăs pe "	13'74—13'76
Cucuruz pe Maiu	14'82—14'84
Griul pe Octombrie	16'24—16'26
Secară pe "	13'26—13'28
Griul pe Maiu 1905	17'22—17'24
Cucuruz pe Iulie	—

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
240—260 măsuri metrice grâu cor.	16.00—16.40
110—190 " " cucuruz "	15.20—15.40
Semnare nominală: secară:	14.20—14.40
" " orz:	14.40—14.60
" " ovăs:	13.40—13.60

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
600—700 măsuri metrice grâu cor.	16.20—16.40
700—800 " " cucuruz "	15.00—15.20
Semnare nominală: secară	14.00—14.20
" " orz:	14.20—14.40
" " ovăs:	13.40—13.60

Bursa de bucate din Timișoara.

Griul: 70—100 klg.	Cor.	16'60—16'70
80— " " "	"	16'70—16'75
Secară: 100 " "	"	14'00—14'00
Orz: " " "	"	13'90—14'05
Ovăs mercantil 100 klg.	"	13'70—13'75
" cernut " " "	"	13'50—13'55
Cucuruz vechiu " " "	"	15'80—15'85
" nou " " "	"	15'50—15'55

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	cor.	158'—
" " " mic	"	160'—
" brut " mare	"	146'—
" " " mic	"	158'—

Tirgul de porci din Kőbánya.

— 13 April —

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chlgr. 129—130 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chlgr. — firi; tineri grei în greutate peste 320 chlgr 134—132 fil.; Calitate sârbească: grei, părechea peste 260 klg. 135—136 fil.; mijlocii părechea 240—260 chlgr. greutate 133—134 fil. Ușor până la 240 kgr. 131—132 fil.

Numărul porcilor: la 4 April 1905 a fost 25,530 buc. în 5 April s'a adus 233 bucati, s'a transportat 193 bucati a rămas prin urmare pe piață 25,574 buc. Căutarea a fost mai ales la cel grași vie.

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

14

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare).

Apoi înghenunchiară toate și se rugară pentru mine: allah, il allah! se auzea mai des; impresiunea era festivă, serioasă, demnă. Apoi se auziră trâmbițele, cari vesteau sosirea Regelui. El cercetase în acest timp o școală, o biserică și o moschee, de oare-ce pe malul acesta sunt moschee, pe când pe pământ românesc n'a fost permise nici-odată, din care cauză nici femeile turcești n'au putut să vie nici-odată în România.

Cu toate acestea odată a venit în țară soția ambasadorului Suleiman-Bey, care zăcea de moarte la noi; ea l'a îngrijit, l'a luat cu ea și când a murit, și ea după el, și a lăsat o fată orfană. Istoria aceasta se poate citi în dragălașa carte a doamnei de Hobe, care fiind la Kerimee Hanoum și-a însemnat amintirile din harem și ne-a dat un tablou mișcător despre amorul și iubirea dintre soții turci.

Curios a fost cum s'au îmbrăcat Turcoaiicele: Ele-și legară mai întâiu, ridicându-le, cu panglici de mătase, frumoasele haine, apoi îmbrăcară pe de-asupra o fustă neagră, și apoi un văl mare, negru, de mătase, care-i prins de talie și apoi micul, desul, negrul văl de pe față. Se pare, că negrul este moda cea mai nouă și că numai poporul mai poartă văluri pestrițe. Toate doamnelor umblă pe stradă în negru, numai cele cu totul moderne, când sunt în trăsura dau vălul cel mic peste cap, cu condiție să nu salute pe bărbați și nici un domn să nu le cunoască. Elisaveta m'a întrebat de ce poartă turcoaiicele văluri și de ce n'au voie să se arate decât numai tatălui, fiului și bărbatului lor? I-am spus, că așa este legea lor.

Lângă Turci și Bulgari se află pescarii ruși de trei ori mai mari decât ei, spătoși și țepeni, cu bărbile mari și blonde, cu ochii credincioși, albaștri. Ei poartă cămăși roșii încheiate la o parte, îmbrăcăminte de piele și cizme înalte, în care infundă pantalonii. Dinși s'au bucurat mult, le-am spus câteva vorbe rusești.

Trecurăm înainte pe lângă mai multe sate, fiind primiți și salutați totdeauna cu același entuziasm, uneori atât de departe, încât abia ne puteam vedea; dar aceasta nu împiedica manifestările de bucurie, de oare-ce uralele și cântecele străbăteau prin furtună până la noi. Pe domeniul regal Mănăstirea țărani lăisaseră copacii, o pădure întreagă de sălcii, ca să poată ajunge la mal și ne priveau de departe!

Acum ne apropiam de Brăila. De-odată sosită corăbiile una după alta, pavoazate, să ne întâmpine; am numărat treizeci și trei. Debarcarăm în Brăila cu o flotă întreagă.

O mulțime enormă de oameni ne-a salutat cu strigăte și pușcături, cu cântece și chiote. Aici Românii voiseră să-i dovedească Regelui înțelegerea lor mulțumire pentru grija lui necontenită; când cu inundația cea mare ei trimiseseră din casa sa particulară o sută de mil de franci și a poruncit să se zidească un terasament de un milion. Terasamentul apară pe viitor orașul de inundație. Era o bucurie, ce nu se poate descrie și care se poate numai simți, pentru că se simte când bucuria este adevărată sau comandată, artificială. Cine nu iubește cu adevărat pe Domnitorul său, acela nu așteaptă ceasuri întregi în vânt și plozie, în căldură arzătoare și în praf. Și eu ziceam totdeauna: „Este greu să răspunzi la iubirea cea mare a multelor mii de oameni, numai cu o singură inimă! Simți, că ea ar putea să se rupă de dorința de-a răspunde tuturor cu aceeași putere, și totuși, ești singur!“

Plecărăm mai departe. Galații ne întâmpină cu alte douăsprezece vapoare, pe când celelalte ne întovărășeau încă. Priveliștea de pe fluviul celălalt era admirabilă, atâtea steaguri și steagulețe, atâtea fețe strălucitoare, atâtea entusiasm! Eu am fost adese-ori mișcată adânc de dovezi discrete de iubire, care nu deșteptau atențiunea celorlalți și pe care eu le vedeam și le simțeam cu vioiciune! Eram înconjurată mai ales de copii; pe unde călcam, ei mă înconjurau și mi-se uitau în ochi cu minunații, românești lor ochi de copil.

(Va urma).

Redactor responsabil: Sever Boen.
Editor-proprietar: George Nichin.

Vinzare de casă.

Din mână liberă se vinde casa de sub No. 53 din comuna Nădlac, fosta proprietate a răp. Veszelszky Gábor.

In cauza pretului a se adresa la răd. răp. Veszelszky Gábor locuitoare în Cenadul-unguresc. (Magyar-Csanád).

Cea mai fină bere de butelie!**Fabricatul****„Isvorul străvechi“****pilsenian**

din bereria civilă din Pilsen, renumită în lumea întreagă (intemeiată în 1822) se trimite pasteurizată în provincie, prin ceea-ce i se dă o trainicie de 4—6 săptămâni.

In Arad se trimite acasă.

Mă rog a trimite exclusiv la mine comanda

Szabo Kálmán

restauratier

„La pipuța“

Arad, Salacz-utca 3. sz.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

— **ARAD, Piața Libertății** —
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint calcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Struguri
pentru
dessert
de toate și
cele mai bune
soiuri curate
cu garanție,
de asemenea
cea mai bună
colecție de
struguri
lunguieți

precum și mlădițe de prima calitate, livreează

Primul stabiliment de altoi de struguri
de lângă Tirmaș.

Proprietar: Gaspari Frigyes, Medgyes,
Nagyküküllő-megye.

— Catalog ilustrat gratis și franco. —

ANUNȚ.

Recomandam cu căldură atelierul de
plărie, sculptorie și strugărie al firmii

Ion Cotîrlă și fiul

din Oravița, în care se confecționează
temple, strane, jeturi, chivoșuri, răpașuri,
tot felul de utenzilii bisericesti cu prețuri
moderate și pe lângă garanția desăvârșită.

Atențiune!

Dacă dorești ghetă bune, eștiine și
atunci le cumpără din prăvălia de
pentru dame și domni a lui Bre
Károly de pe piața Arpad Nr. 5
ciul bisericii izraelite) unde comanda
efectuează mai punctual.

Se pot capăta totfelul de ghetă
fecționaste în atelierul meu. Rog bir
torul concurs al onoratului public. cu
osebită stimă

Brecska Károly

516

pantoiar.

FEJÉR ANTA

pictor de embleme, firme și zugrăviri
Arad. Strada Rákoczy Nr. 10
pregătește potrivit timpul modern

O farmacie

intr'un centru românesc cu o circulație
mare e de vânzare. Informațiuni mai
tailate se pot afla la administrația „Tribuna”

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI**pe moșii și case de închiriat din Arad**

cu amortizație de 10—50 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4 $\frac{1}{4}$, 4 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{3}{4}$,
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipează spe-
sele de întabulare, convertește datoriile de interese mari.

— Rezolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichis, Gyula, Ciaba. 215

ARAD, Boros-Béni-tér 22 sz. etagiul I.

(Piața cerealelor.)

Biroul filialei: B.-Ciaba, Calea Berényi.

Primește pe lângă onorar acuzatori de afaceri abili
și demni de încredere.

Vanzare de altoi nobil de viță.

Col-ge dorește să aibă o vie efuna sănătoasă și
frumoasă să se adreseze cu toată încrederea la

Școala științifică de viță a lui

Vityc Miklós, Szerb-Csanád
(comitatul Terontal)

unde se afla altoi nobil de I clasă, altoi nobil
cu rădăcină de viță pentru vinuri de masă și
desert eschisto, și sorte speciale separate și
alese pentru viță de chlorecuri (illegorie). Toate
calitățile se pot găsi și de clasa II, tot așa
se găsesc altoiuri portalis și Monticola, cu ră-
dăcină, și vițe europene cu rădăcină în profunzime
solului mai efino.

Nervos cu plăcere catalogul de sorte și de prețuri.

Am onoare a aduce la cunoștință P. T. publicului
băbraților, că mi-au sosit:

**postavurile cele mai noue
de primăvară și vară**

așa zicând toate fabricate ungăre, engleze, franțuzești
Pentru cea mai nouă metodă de croit și cea
mai bună execuție răspund, drept aceea rog p. t. pu-
blicul local și din provincie, să-mi dea sprijinul său.

KARPELESZ ZSIGMOND

croitor-bărbătesc.

Deák Ferencz-uteza 32.